

*Załącznik
do Uchwały Nr .../ 2025
Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Niedzwicy Dużej
z dnia 2025 roku
Załącznik
do Uchwały Nr .../ 2025
Zarządu Banku Spółdzielczego w Niedzwicy Dużej
z dnia 2025 roku*

Regulamin kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Niedzwicy Dużej

Spis treści

I. Postanowienia ogólne	3
II. System kontroli wewnętrznej.....	6
III. Nadzór organów Banku nad systemem kontroli	12
IV. Organizacja i zadania w ramach systemu kontroli wewnętrznej	14
V. Zapewnienie niezależności i odpowiednich zasobów w ramach realizacji kontroli wewnętrznej.....	16
VI. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej	18
VII. Postanowienia końcowe	18

Załączniki:

1. **Załącznik nr 1** – „Instrukcja działania funkcji kontroli w Banku Spółdzielczym w Niedrzwicy Dużej”;
2. **Załącznik nr 2** - Kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

I. Postanowienia ogólne

§ 1.

Niniejszy *Regulamin kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Niedrzwicy Dużej* (dalej jako: Regulamin) określa szczegółowe zasady organizacji i funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

Podstawą do opracowania Regulaminu są następujące przepisy, wytyczne oraz rekomendacje:

- 1) Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe;
- 2) Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach, zwane dalej Rozporządzeniem;
- 3) Rekomendacja H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego;
- 4) Wytyczne Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS dotyczące wdrożenia Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wprowadzone w grudniu 2020 r.;
- 5) Rekomendacja Z dotycząca ładu wewnętrznego w bankach wydana przez Komisję Nadzoru Finansowego;
- 6) Wytyczne Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS dotyczące wdrażania Rekomendacji Z KNF u Uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wprowadzone w październiku 2021 r.;
- 7) Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego;
- 8) Wytyczne EBA z zakresu zarządzania wewnętrznego.

§ 2.

Przyjęte w niniejszym Regulaminie definicje i pojęcia oznaczają:

- 1) **Audyt wewnętrzny** – realizowana na trzecim poziomie niezależna i obiektywna działalność doradcza i zapewniająca komórki audytu wewnętrznego SSOZ BPS;
- 2) **Audyt wewnętrzny** – wyodrębniona w ramach systemu kontroli wewnętrznej Banku, niezależna i obiektywna działalność doradcza i zapewniająca komórki audytu wewnętrznego, mająca na celu przysporzenie wartości i usprawnienie procesów w Banku oraz dokonywanie oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej (Rekomendacja H KNF) – w Banku jest to realizowana na trzeciej linii obrony działalność komórki audytu wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
- 3) **Audytór wewnętrzny** – pracownik komórki audytu wewnętrznego SSOZ BPS uczestniczący w procesie audytowym;
- 4) **Bank** - Bank Spółdzielczy w Niedrzwicy Dużej;

- 5) **Cele systemu kontroli wewnętrznej** – cztery cele ogólne, których osiągnięcie powinno być zapewniane przez system kontroli wewnętrznej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (art. 9c ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe) oraz wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe;
- 6) **Funkcja kontroli** – element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli (Rekomendacja H KNF);
- 7) **Kluczowy mechanizm kontrolny** – mechanizm kontrolny o kluczowym znaczeniu dla osiągnięcia danego celu systemu kontroli wewnętrznej w danym procesie, bez przestrzegania / stosowania którego może zaistnieć nieakceptowalne przez bank ryzyko, że taki cel nie zostanie osiągnięty (Rekomendacja H KNF);
- 8) **Komitety audytu** – oznacza Komitety audytu powołany w Banku;
- 9) **Komórka zgodności** - Stanowisko ds. zgodności;
- 10) **Linie obrony** – zorganizowanie w Banku systemu zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej na trzech, niezależnych poziomach, o których mowa w §3 Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach, na które składa się: pierwsza linia obrony (inaczej pierwszy poziom) obejmująca zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, a także druga linia obrony (inaczej drugi poziom) - działalność komórki zgodności, a także innych komórek drugiej linii obrony, np. odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem, bezpieczeństwo, itp.;
- 11) **Matryca funkcji kontroli** – opis powiązania celów ogólnych i wyodrębnionych w ich ramach celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej z procesami istotnymi funkcjonującymi w banku oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych (Rekomendacja H KNF);
- 12) **Mechanizm kontroli ryzyka** – wyróżnione w ramach systemu zarządzania ryzykiem, rozwiązanie lub działanie wykonywane i stosowane w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, mające na celu utrzymanie ryzyka na określonym poziomie (Rekomendacja H KNF);
- 13) **Mechanizm kontrolny** – wyróżnione w ramach funkcji kontroli, rozwiązanie lub działanie wykonywane i stosowane w ramach wszystkich linii obrony, w tym zwłaszcza w ramach pierwszej linii obrony, mające za zadanie zapewnienie osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej (Rekomendacja H KNF), w tym zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 14) **Monitorowanie pionowe** – niezależne monitorowanie przez drugą linię obrony (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach pierwszej linii obrony (Rekomendacja H KNF);
- 15) **Monitorowanie poziome** – niezależne monitorowanie w ramach danej linii obrony (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych (Rekomendacja H KNF);
- 16) **Nadzór** – odpowiedzialność za rezultat działania i możliwość bezpośredniego oddziaływania na nadzorowaną jednostkę/komórkę/proces, w tym przyjmowanie

informacji sprawozdawczych dotyczących działalności jednostki/komórki/procesu, zapoznanie się z wynikami działania, w tym ew. poziomem ryzyka, udzielanie pisemnych lub bezpośrednich konsultacji lub wiążących poleceń w szczególności co do zakresu i kierunków działania jednostki/komórki/procesu oraz efektywnego wykonywania zadań;

- 17) **Proces** – zbiór wszelkich wzajemnie powiązanych ze sobą czynności wykonywanych przez jednostki, komórki, stanowiska organizacyjne banku oraz jego podmioty zależne, których realizacja jest niezbędna do uzyskania określonego rezultatu (np. udzielenie kredytu, sprzedaż wierzytelności, zaksięgowanie transakcji określonego rodzaju, sporządzenie sprawozdania finansowego). W ramach procesów wykonywane są operacje, transakcje oraz inne czynności niezbędne do uzyskania określonego rezultatu (Rekomendacja H KNF);
- 18) **Proces istotny** - proces identyfikowany jako kluczowy lub krytyczny zgodnie z Rekomendacją M KNF, w tym procesy w sposób istotny warunkujące realizację strategii biznesowej oraz strategii zarządzania ryzykiem, a także inne procesy, których realizacja wywiera znaczący wpływ na stopień realizacji strategii Banku, możliwość realizacji modelu biznesowego Banku, a także wynik finansowy i adekwatność kapitałową Banku, osiąganie celów strategii zarządzania ryzykiem, oraz przestrzeganie apetytu na ryzyko;
- 19) **Rada Nadzorcza** - Rada Nadzorcza Banku;
- 20) **Ryzyko zaistnienia nieprawidłowości** – ryzyko wystąpienia działania lub zaniechania pracownika, komórki/jednostki organizacyjnej, które spowoduje naruszenie jednego lub wielu celów kontroli wewnętrznej;
- 21) **Strona kontrolowana** - należy przez to rozumieć pracownika Banku zajmującego stanowisko, które podlega kontroli (w przypadku badanych komórek i/lub jednostek organizacyjnych);
- 22) **Strona kontrolująca** – należy przez to rozumieć pracowników Banku przeprowadzających testy (kontrolę wewnętrzną następną);
- 23) **System ochrony** - system ochrony, o którym mowa ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających – SSOZ BPS;
- 24) **System zarządzania, system kontroli wewnętrznej i system zarządzania ryzykiem** – pojęcia rozumiane zgodnie z art. 9, 9b i 9c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe;
- 25) **Testowanie** – porównywanie na wybranej próbie testowej stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych w odniesieniu do zakończonych czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w Banku lub poszczególnych etapów tych czynności. Testowanie, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (testowanie poziome w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (testowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony) (Rekomendacja H KNF);
- 26) **Weryfikacja bieżąca** – porównywanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych, przed rozpoczęciem lub w trakcie trwających czynności wykonywanych w ramach

procesów funkcjonujących w banku. Weryfikacja bieżąca, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (weryfikacja bieżąca pozioma w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (weryfikacja bieżąca pionowa pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony) (Rekomendacja H KNF).

27) **Zarząd** - Zarząd Banku;

II. System kontroli wewnętrznej

§ 3.

1. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i profilu ryzyka, w szczególności uwzględniając:
 - 1) stopień skomplikowania procesów funkcjonujących w Banku i w podmiotach zależnych,
 - 2) zasoby, którymi dysponuje Bank,
 - 3) ryzyko zaistnienia nieprawidłowości w zakresie poszczególnych procesów, w tym w szczególności w zakresie procesów istotnych,
 - 4) ocenę dotychczasowej adekwatności i skuteczności pierwszej, drugiej i trzeciej linii obrony.
2. System kontroli wewnętrznej powinien być zaprojektowany, wprowadzony, a jego działanie zapewniane w takim stopniu, aby osiągnąć adekwatność i skuteczność systemu m. in. w zakresie:
 - 1) prawidłowości procedur administracyjnych i księgowych, a także wiarygodnej sprawozdawczości finansowej oraz rzetelnego raportowania wewnętrznego i zewnętrznego,
 - 2) zgodności działania z przepisami prawa oraz rekomendacjami nadzorczymi, a także regulacjami wewnętrznymi, w tym dotyczącymi zarządzania ryzykiem.

§ 4.

Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. System kontroli wewnętrznej w Banku funkcjonuje w sposób zapewniający osiągnięcie celów kontroli wewnętrznej, w tym: celów ogólnych oraz celów szczegółowych.
2. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej określają podstawowe obszary, w jakich wymaga się prawidłowego funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym zaprojektowania, wdrożenia i przestrzegania mechanizmów kontrolnych ograniczających ryzyko zaistnienia nieprawidłowości.
3. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej, to zgodnie z przepisami ustawy – Prawo bankowe zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

4. Bank spółdzielczy uczestniczący w systemie ochrony na podstawie Rekomendacji H KNF pkt. 9.1 nie jest zobowiązany do dokumentowania w matrycy funkcji kontroli celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej.

§ 5.

Wyodrębnienie procesów istotnych

1. Procesy wyodrębnione jako istotne wymagają zaprojektowania i wdrożenia kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz udokumentowania powiązania tych kluczowych mechanizmów kontrolnych z celami systemu kontroli wewnętrznej w matrycy funkcji kontroli.
2. Bank dokonuje powiązania celów kontroli wewnętrznej z procesami uznanymi za istotne, w celu identyfikacji obszarów, w których może wystąpić ryzyko zaistnienia nieprawidłowości i wymagane będzie: zaprojektowanie, wdrożenie i przestrzeganie kluczowych mechanizmów kontrolnych.
3. Wyodrębnienia procesów uznanych za istotne, a także powiązania tych procesów z celami systemu kontroli wewnętrznej dokonywane jest corocznie, a w razie potrzeby wynikającej z powołania nowych procesów lub zmiany ich statusu - na bieżąco.
4. Zarząd zatwierdza w dokumentacji matrycy funkcji kontroli listę istotnych procesów wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązanie z celami systemu kontroli wewnętrznej.

§ 6.

Mechanizmy kontrolne

1. W celu zapewnienia osiągnięcia celów systemu kontroli wymienianych w §4 niniejszego Regulaminu Bank projektuje, wprowadza i zapewnia działanie mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku.
2. Mechanizmy kontrolne pełnią rolę organizacyjnych lub technologicznych zabezpieczeń przed ryzykiem zaistnienia nieprawidłowości.
3. Mechanizmy kontrolne, w zależności od rodzaju mechanizmu, spełniają rolę:
 - 1) **prewencyjną** – poprzez zapobieganie nieprawidłowościom (np. poprzez ustalenie ścieżki autoryzacji w procesie odstępstw, wprowadzenie zasad kontroli dostępu),
 - 2) **detekcyjną** – poprzez wykrywanie nieprawidłowości (np. poprzez samokontrolę w odniesieniu do sporządzanej dokumentacji),
 - 3) **korekcyjną** – poprzez korektę nieprawidłowości (np. poprzez zapewnienie automatycznego korygowania błędów w systemach informatycznych, w odniesieniu do określonych pól wypełnianych przez pracowników Banku).
4. Rodzaje wprowadzanych mechanizmów kontrolnych powinny być dostosowywane do:
 - 1) określonych celów systemu kontroli wewnętrznej – tzn. adekwatnie do obszaru rezultatów, jakie ma zapewniać system kontroli wewnętrznej (np. odpowiednio do zarządzania ryzykiem, zarządzania efektywnością, zapewnianiem prawidłowości przestrzegania zasad rachunkowości, zapewnienia zgodności),

- 2) stopnia złożoności procesu – większa złożoność procesu wymaga prawdopodobnie bardziej złożonych mechanizmów kontrolnych, np. wieloszczeblowego systemu decyzyjnego,
 - 3) ryzyka zaistnienia nieprawidłowości – np. charakteru operacji w procesie, wielkości kwot operacji, stopnia manualnej realizacji operacji, groźby nadużycia, pomyłki, konfliktu interesów, itp.
 - 4) posiadanych zasobów Banku – np. zasobów kadrowych i przeszkolenia pracowników, wyposażenia technicznego, itp.
5. Mechanizmy kontrolne wprowadzane w Banku (wszystkie, nie tylko kluczowe mechanizmy kontrolne) obejmują odpowiedni zbiór mechanizmów dopasowany do czynników wymienionych w ust. 4, obejmujący co najmniej:
- 1) procedury;
 - 2) podział obowiązków;
 - 3) autoryzację, w szczególności autoryzacja operacji finansowych i gospodarczych;
 - 4) kontrolę dostępu;
 - 5) kontrolę fizyczną;
 - 6) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym,
 - 7) sprawozdawczym i operacyjnym;
 - 8) inwentaryzację;
 - 9) dokumentowanie odstępstw;
 - 10) wskaźniki wydajności;
 - 11) szkolenia,
 - 12) samokontrolę.
6. Bank powinien wprowadzić w danym procesie wybrane z wykazu z ust. 5 mechanizmy kontrolne, w tym mechanizmy:
- 1) automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne),
 - 2) półautomatyczne,
 - 3) i manualne.
7. W miarę możliwości unikać stosowania wyłącznie manualnych mechanizmów kontrolnych w danym procesie.

§ 7.

Projektowanie, wprowadzenie i zapewnienie działania mechanizmów kontrolnych

1. Mechanizmy kontrolne wprowadzane w Banku mają charakter:
 - 1) kluczowych mechanizmów kontrolnych, które muszą być wprowadzane w procesach istotnych,
 - 2) innych mechanizmów kontrolnych – które są stosowane we wszystkich procesach.
2. Kryteria, jakie są uwzględniane przy projektowaniu mechanizmów kontrolnych wdrażanych w procesach Banku, obejmują:

- 1) dostosowanie projektowanego mechanizmu kontrolnego do zmian otoczenia rynkowego i regulacyjnego lub poziomu ryzyka – w tym przepisów prawnych i regulacyjnych lub profilu ryzyka Banku (rodzajów i nasilenia zagrożeń wpływających na ryzyko zaistnienia nieprawidłowości),
 - 2) stopień dostosowania projektowanego rodzaju mechanizmu kontrolnego do charakterystyki procesu, tzn. organizacji procesu, stopnia automatyzacji czynności, poziomu ryzyka zaistnienia nieprawidłowości,
 - 3) skuteczność danego rodzaju mechanizmu kontrolnego w przeszłości,
 - 4) możliwość niezależnego monitorowania danego mechanizmu kontrolnego – tzn. możliwość uzyskania tzw. dowodów kontroli, potwierdzających działanie danego mechanizmu.
3. Projektując mechanizmy kontrolne należy zapewnić możliwość dokumentowania ich stosowania (zapewniać dowody kontroli) w sposób umożliwiający niezależne monitorowanie przestrzegania poszczególnych mechanizmów kontrolnych, badanie i ocenę ich adekwatności i skuteczności przez audyt wewnętrzny, przeprowadzanie badań przez biegłych rewidentów oraz dokonywanie czynności nadzorczych przez uprawnione do tego instytucje.
4. Do podstawowych sposobów dokumentowania stosowania mechanizmów kontrolnych powinny należeć w szczególności:
 - 1) podpisy na dokumentach,
 - 2) przechowywanie w systemie informatycznym potwierdzenia stosowania poszczególnych mechanizmów kontrolnych,
 - 3) raporty, w tym generowane przez system informatyczny.
5. Dokumentowania mechanizmów kontrolnych w sposób umożliwiający zidentyfikowanie komórki odpowiedzialnej za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie oraz wdrożenie dokonuje się poprzez:
 - 1) sporządzanie odpowiednich projektów regulacji wewnętrznych – zawierających informacje o autorze regulacji, zatwierdzającym, uchwalającym daną regulację wewnętrzną,
 - 2) przekazanie informacji do uzupełnienia lub aktualizacji matrycy funkcji kontroli po zatwierdzeniu regulacji wewnętrznej wprowadzającej lub zmieniającej mechanizmy kontroli.
6. Wprowadzenia mechanizmów kontrolnych dokonują, po zatwierdzeniu danej regulacji wewnętrznej wprowadzającej mechanizmy kontrolne przez Zarząd - jednostki i komórki organizacyjne zobowiązane do stosowania tych regulacji wewnętrznych.
7. Zapewnienie działania danego mechanizmu kontrolnego obejmuje reakcję na nieprawidłowości w zakresie realizacji danego mechanizmu – poprzez podjęcie odpowiednich działań naprawczych lub korygujących.

§ 8.

Funkcja kontroli

1. System kontroli wewnętrznej zapewnia przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez wyodrębnienie funkcji kontroli, o której mowa w art. 9c ust. 2 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe.
2. Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje ona stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
3. Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie zarządzania (liniach obrony) wymienionych w § 13.
4. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) mechanizmy kontrolne - będące zabezpieczeniami organizacyjnymi lub technicznymi zapewniającymi realizację określonych celów systemu kontroli wewnętrznej w procesach Banku,
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w tym wykrywanie nieprawidłowości,
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
5. Stwierdzone w wyniku monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych nieprawidłowości są kategoryzowane zgodnie z poniższą **Tabelą nr 1 – Kategorie nieprawidłowości** i przekazywane zależnie od kategorii nieprawidłowości na odpowiedni poziom decyzyjny, celem podjęcia działań naprawczych i korygujących.

Priorytet zidentyfikowanych nieprawidłowości wg SSOZ BPS	Rodzaj nieprawidłowości	Kategoria nieprawidłowości wg Rekomendacji H KNF
P1	Nieprawidłowość skutkująca dużym prawdopodobieństwem (inne Banki podlegały ogłoszonej karze lub naruszenie ma rażący charakter i faktycznie oddziałuje krytycznie na sytuację ekonomiczną Banku) realizacji ryzyka utraty zdolności bezpiecznego funkcjonowania badanego podmiotu, mogąca również wpłynąć na bezpieczeństwo funkcjonowania całego Systemu Ochrony. Niezbędne jest pilne wdrożenie działań naprawczych i włączenie w ten proces Zarządu oraz Rady Nadzorczej. Brak naprawy tych nieprawidłowości może doprowadzić do znaczących strat finansowych, utraty kontroli nad prawidłowym przebiegiem procesów objętych badaniem, naruszenia zasad ładu korporacyjnego, materializacji ryzyka utraty reputacji lub rozpoczęcia działań nadzorczych. Niezbędnym może okazać się również uruchomienie środków interwencyjnych lub pomocowych określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Raportowanie wykrytych błędów powinno nastąpić niezwłocznie do Zarządu i Rady Nadzorczej oraz zostać zgłoszone do SSOZ BPS.	KRYTYCZNA
P2	Nieprawidłowość, która zagraża bezpiecznemu funkcjonowaniu badanego obszaru/procesu, jednakże nie powinna negatywnie wpłynąć na ogólną sytuację badanego	ZNACZĄCA

	podmiotu. Jest to nieprawidłowość, z racji której inne Banki nie podlegały ogłoszonej karze, ale naruszenie może być podstawą do takiego działania organu. Stwierdzone nieprawidłowości wymagają terminowej realizacji działań naprawczych i włączenia w ten proces Zarządu. Należy również Brak naprawy tych nieprawidłowości może doprowadzić do strat finansowych, ograniczonej kontroli nad prawidłowym przebiegiem procesów objętych badaniem lub materializacją ryzyka utraty reputacji. Raportowanie wykrytych błędów powinno nastąpić niezwłocznie do Zarządu oraz w ramach systemu informacji zarządczej do Rady Nadzorczej.	
P3	Stwierdzone nieprawidłowości mogą generować nieznaczne ryzyko nieprawidłowego działania badanego obszaru/procesu (w tym jego obniżonej efektywności), jednakże nie powinny zagrażać bezpieczeństwu funkcjonowania badanego podmiotu. Jest to nieprawidłowość, z tytułu której inne Banki nie podlegały ogłoszonej karze lub naruszenie nie ma rażącego charakteru i nie powoduje faktycznego oddziaływania na sytuację ekonomiczną Banku. Możliwe są działania naprawcze. Raportowanie podejmowane jest w ramach systemu informacji zarządczej.	INNA

Tabela nr 1 – Kategorie nieprawidłowości

6. Rodzaje działań naprawczych i korygujących obejmują w szczególności wydawanie zaleceń pokontrolnych na odpowiednim szczeblu organizacyjnym, obejmujących polecenie usunięcia nieprawidłowości lub zaprojektowanie nowych i aktualizacja dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, modyfikacja poszczególnych procesów, szkolenia).
7. Raportowanie obejmuje przekazywanie wyników monitorowania na odpowiednie szczeble decyzyjne.

§ 9.

Dokumentacja funkcji kontroli

1. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
 - 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli – sporządzany w postaci tabelarycznej opis powiązania celów systemu kontroli wewnętrznej, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.
2. Za przeglądy i aktualizację informacji (po uzyskaniu wszelkich niezbędnych danych, żeby to uczynić, od innych komórek/jednostek organizacyjnych Banku) zawartych w matrycy funkcji kontroli odpowiada Stanowisko ds. zgodności.

III. Nadzór organów Banku nad systemem kontroli

§ 10.

1. Rada Nadzorcza i Zarząd Banku promują wysokie normy etyczne oraz znaczenie elementów systemu kontroli wewnętrznej wszystkim pracownikom Banku.
2. Wszyscy pracownicy Banku zapoznawani są z zasadami dotyczącymi systemu kontroli wewnętrznej obowiązującymi w Banku.

§ 11.

Rada Nadzorcza

1. Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od komórki do spraw zgodności, audytu wewnętrznego.
3. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza:
 - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 2) zatwierdza Politykę zgodności banku;
 - 3) najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
4. Rada Nadzorcza powołuje, zgodnie z przepisami prawa, „Komitet audytu”, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego.
5. Szczegółowy tryb i zakres działania Komitetu audytu, określa Regulamin Komitetu audytu uchwalany przez Radę Nadzorczą.
6. Rada nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd.
7. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności.

§ 12.

Zarząd

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych, i stanowiskach organizacyjnych banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz zapewnienia niezależność komórki, o której mowa w §18 oraz środki finansowe, o których mowa w §19.
2. Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych, o ile Bank je posiada.

3. Zarząd Banku powinien ustanowić odpowiednie zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku, w tym określić rolę komórek odpowiedzialnych za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie oraz wdrożenie.
4. Zarząd Banku odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku.
5. Zarząd Banku powinien ustanowić odpowiedni zakres i kryteria niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie.
6. Zarząd Banku powinien zapewnić funkcjonowanie w Banku matrycy funkcji kontroli wymienionej w § 9 oraz przypisać odpowiednie zadania związane z zapewnianiem jej funkcjonowania.
7. Zarząd Banku powinien ustanowić zasady raportowania co najmniej o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz o wynikach ich testowania pionowego.
8. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką zgodności, audytem wewnętrznym, a także dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
9. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
10. Zarząd Banku określa rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące. Do środków naprawczych należy wydawanie zaleceń pokontrolnych na odpowiednim szczeblu organizacyjnym, w szczególności obejmujących polecenie zaprojektowania nowych i aktualizacja dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, modyfikacja poszczególnych procesów, szkolenia).
11. Zarząd Banku powinien ustanowić kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, a następnie przedstawić je Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia.
12. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - 2) odpowiada za opracowanie Polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
 - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki zgodności, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.

13. Zarząd banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust. 1, w tym ze szczególnym uwzględnieniem:
- 1) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących,
 - 3) zapewniania niezależności komórce do spraw zgodności,
 - 4) zapewniania odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez Stanowisko ds. zgodności.

IV. Organizacja i zadania w ramach systemu kontroli wewnętrznej

§ 13.

Organizacja systemu kontroli wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony).
2. Podział komórek i jednostek organizacyjnych Banku na poszczególne poziomy (linie obrony) dokonany jest w Regulaminie organizacyjnym Banku Spółdzielczego w Niedrzwicy Dużej.
3. Działanie pierwszego poziomu (linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:
 - 1) stosowanie przez pracowników jednostek i komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych, o których mowa w § 6;
 - 2) dokonywanie przez pracowników jednostek i komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) w ramach obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków – niezależnego monitorowania poziomego (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.
4. Działanie drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:
 - 1) stosowanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych, o których mowa w § 6;
 - 2) dokonywanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez:

- monitorowanie pionowe (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi),
lub
 - monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome w komórkach drugiego poziomu).
5. Na trzeci poziom (linię obrony) składa się działalność audytu wewnętrznego realizowanego przez SSOZ BPS.

§ 14.

Organizacja zadań w ramach systemu kontroli

1. W ramach systemu kontroli wewnętrznej wyodrębnia się:
 - 1) funkcję kontroli - ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji opisanych w § 6, tj. stosowanie mechanizmów kontrolnych, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, raportowanie w ramach funkcji kontroli odpowiednio do powierzonych danym stanowiskom, grupom ludzi lub jednostkom organizacyjnym zadań,
 - 2) komórkę ds. zgodności - ma za zadanie zapewnianie zgodności, w tym identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie – działanie komórki regulowane jest w odpowiednim regulaminie zatwierdzanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą,
 - 3) audyt wewnętrzny – realizowany przez audyt wewnętrzny SSOZ BPS.

§ 15.

1. Znaczenie i rola systemu kontroli wewnętrznej powinna być znana pracownikom na wszelkich szczeblach.
2. Uczestnictwo w realizacji zadań funkcji kontroli w różnym stopniu, zależnym od charakteru zadań danej osoby, należy do obowiązków każdego pracownika Banku na pierwszym i drugim poziomie (linii obrony).
3. Pracownikom Banku w ramach obowiązków służbowych należy jednoznacznie przypisać odpowiednie zadania związane z realizacją funkcji kontroli, w tym przestrzegania mechanizmów kontroli – możliwe jest to poprzez określenia zadań komórek lub stanowisk lub odpowiednie zapisy w zakresach zadań odpowiednich pracowników.
4. Pracownicy jednostek i komórek organizacyjnych pierwszego i drugiego poziomu (linii obrony), wykonujący zadania w ramach funkcji kontroli zobowiązani są do postępowania zgodnie z procedurami Banku.

5. Wszyscy pracownicy przeprowadzający monitorowanie (kontrolę) w ramach systemu kontroli wewnętrznej są zobowiązani do postępowania w sposób, który nie jest sprzeczny interesami Banku i nie ma negatywnego wpływu na ich obiektywizm i niezależność w wykonywaniu zadań i obowiązków.
6. Wszyscy pracownicy Banku są zobowiązani do realizowania zadań przypisanych im w systemie kontroli wewnętrznej.
7. Szczegółowe zasady postępowania zawarte są w „Instrukcji działania funkcji kontroli” stanowiącej **Załącznik nr 1** do Regulaminu.

V. Zapewnienie niezależności i odpowiednich zasobów w ramach realizacji kontroli wewnętrznej

§ 16.

Zapewnienie skuteczności kontroli i uprawnień

Stanowisko ds. zgodności ma zagwarantowaną współpracę wszystkich pracowników Banku, w tym prawo uzyskiwania wyjaśnień, żądania informacji, ustnie i na piśmie od pracowników, dostępu do danych i informacji, a także prawo dostępu pracowników komórki do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych.

§ 17.

Zapewnienie niezależności monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych

1. Zarząd zapewnia niezależność:
 - 1) monitorowania pionowego - poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz
 - 2) niezależność monitorowania poziomego – poprzez jednoznaczne rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii (ta sama osoba nie powinna jednocześnie odpowiadać za stosowanie danego mechanizmu kontrolnego oraz niezależne monitorowanie jego przestrzegania).
2. Stanowisko ds. zgodności – jest komórką drugiej linii obrony, która nie dokonuje żadnych czynności, które są przez nią poddawane monitorowaniu.
3. Pracownik Stanowiska ds. zgodności może wykonywać inne obowiązki niż wynikające z zadań stanowiska, ale bez powodowania konfliktu interesów.

§ 18.

Zapewnienie szczególnej niezależności

1. W Banku funkcjonują mechanizmy zapewniające niezależność Stanowiska ds. zgodności, w tym:
 - 1) Zarząd i Rada Nadzorcza zatwierdzają regulamin funkcjonowania dotyczący zadań Stanowiska ds. zgodności w związku z zapewnianiem zgodności,

- 2) Stanowisko ds. zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej,
 - 3) Stanowisko ds. zgodności uczestniczy we wszystkich posiedzeniach Zarządu Banku, przy czym dopuszczalny jest udział Stanowiska ds. zgodności w posiedzeniach, przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość,
 - 4) Stanowisko ds. zgodności uczestniczy w posiedzeniach Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu, w przypadku gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym kwestie dotyczące zapewniania zgodności, audytu wewnętrznego lub zarządzania ryzykiem,
 - 5) powoływanie Stanowiska ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej,
 - 6) odwołanie Stanowiska ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu pracownika przez Radę Nadzorczą.
2. W Banku funkcjonuje szczegółowy tryb kontroli wynagrodzeń Stanowiska ds. zgodności, zapewniający niezależność i obiektywizm wypełniania przez nich zadań oraz umożliwiający zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i umiejętnościach, o których mowa odpowiednio w §19.
 3. W Banku istnieją mechanizmy chroniące Stanowisko ds. zgodności przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem umowy o pracę.
 4. Stanowisko ds. zgodności w przypadku Banku Spółdzielczego zrzeszonego może być łączone z innymi komórkami organizacyjnymi, funkcjami i stanowiskami w Banku usytuowanymi na drugim poziomie zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej, jednakże bez generowania konfliktu interesów, w tym gdy powstaje ryzyko, że komórka będzie testowała zadania realizowane przez samą siebie w ramach swojej działalności „podstawowej” lub bez generowania ryzyka utraty możliwości efektywnego działania.

§ 19.

Zapewnienie zasobów

1. Stanowisko ds. zgodności posiada kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności występującym w działalności Banku oraz ma dostęp do wszelkich niezbędnych informacji.
2. Zarząd jest odpowiedzialny za zapewnienie środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracownika Stanowiska ds. zgodności.
3. Pracownicy komórek organizacyjnych odpowiedzialni za wykonywanie zadań związanych z monitorowaniem pionowym i poziomym, powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie związanym z wykonywaniem tych zadań.

VI. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

§ 20.

1. Rada Nadzorcza dokonuje corocznie niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz audytu wewnętrznego na podstawie:
 - 1) opinii Komitetu audytu,
 - 2) informacji Zarządu sporządzonej na podstawie §12 ust. 13,
 - 3) okresowych raportów Stanowiska ds. zgodności,
 - 4) oceny zarządzania ryzykiem braku zgodności sporządzonej przez Stanowisko ds. zgodności,
 - 5) istotnych, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacji uzyskanych od podmiotów zależnych,
 - 6) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
 - 7) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKIK),
 - 8) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, ocen i opinii dokonywanych przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.
2. Rada Nadzorcza może rozpatrywać propozycje zmian w zakresie systemu kontroli wewnętrznej przedstawionych przez Zarząd.
3. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej wydawana jest przez Radę Nadzorczą zgodnie z kryteriami zawartymi w **Załączniku nr 2** do niniejszego Regulaminu.

VII. Postanowienia końcowe

§ 21.

Niniejszy regulamin podlega zatwierdzeniu przez Zarząd i Radę Nadzorczą.